

بررسی و تبیین جایگاه پیمانکاران دست دوم در پروژه های راهسازی کشور با استفاده از تحلیل SWOT

محمد حسن مشکینی^۱، غلامرضا هروی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی و مدیریت ساخت، دانشکده مهندسی عمران، دانشگاه تهران

۲- استادیار دانشکده مهندسی عمران، پردیس دانشکده های فنی، دانشگاه تهران

m.meshkini@ut.ac.ir

خلاصه

از آنجا که انجام پروژه های ساخت مستلزم به خدمت گیری گروههای کاری متنوع میباشد، عموماً پیمانکاران اصلی بمنظور کاهش هزینه ها، تقسیم ریسک، کوتاه کردن زمان پروژه، افزایش کیفیت و ... به جای ظرفیت سازی مستقیم در کلیه گروههای کاری، نقش مدیریت و کنترل را بعهده گرفته و از طریق تفکیک پروژه به اجزاء، هر جزء را به پیمانکاران دست دوم واگذار می نمایند. در اجرای پروژه های راهسازی مانند سایر پروژه های زیربنایی به دلیل وسعت زیاد، هزینه بالا و نیازمندی به منابع قابل توجه (بویژه ماشین آلات)، استفاده از پیمانکاران دست دوم بسیار متداول می باشد. علاوه بر وابستگی فراوان به ماشین آلات سنگین، گستردگی این پروژه ها پتانسیل تفکیک آنها به زیر پروژه هایی که قابلیت انجام توسط پیمانکاران دست دوم را دارا باشند، به شدت افزایش می دهد. با توجه به اهمیت موضوع، به منظور بررسی و تبیین نقش، جایگاه و عملکرد پیمانکاران دست دوم، مقاله حاضر به بررسی این موضوع با استفاده از روش تحلیل SWOT (قوتها، ضعفها، فرصتها و تهدیدها) با محوریت پروژه های راهسازی می پردازد. بدیهیست شناسایی قوتها و ضعفها و همچنین فرصتها و تهدیدهای ایجاد شده ناشی از آنها زمینه تحلیل و ارزیابی عملکرد و وضعیت این بخش لاینفک از صنعت ساخت را با هدف ارتقاء عملکرد پروژه های راهسازی فراهم می آورد.

کلمات کلیدی: تحلیل SWOT، پیمانکاران دست دوم، صنعت ساخت، پروژه های راهسازی

۱. مقدمه

صنعت ساخت، صنعتی گسترده و پیچیده است که اجرای آن نیازمند به خدمت گیری تخصصهای زیادی می باشد. غالباً شرکتهای پیمانکاری پس از برنده شدن در مناقصات، به منظور کاهش هزینه ها و ریسکهای پروژه و همچنین دستیابی به خدمات تخصصی، پروژه را به بخشهای کوچکتر تقسیم کرده و اجرای هر قسمت را به پیمانکاران دست دوم واگذار می کنند. طبق تحقیقات انجام شده، تا ۹۰٪ پروژه های ساخت توسط پیمانکاران دست دوم انجام می شود [۱].

به منظور بهبود و ساماندهی این پدیده، موضوعات گوناگونی توسط محققین مورد بررسی قرار گرفته است. امور قراردادی و مناقصات شامل برگزاری مناقصات، مذاکرات قبل و بعد از مناقصه و روابط بین پیمانکاران اصلی و دست دوم، بخشی از این موضوعات می باشند [۲]. بعضی از محققین به بررسی شیوه های دعوت پیمانکاران دست دوم پرداخته اند [۳]. و بعضی دیگر موضوعاتی از قبیل ایمنی، بیمه، بهره وری، و امور پرداختی پیمانکاران دست دوم را هدف تحقیقات خود قرار داده اند [۴]. گروهی نیز در تحقیقات خود به مساله انتخاب پیمانکاران دست دوم پرداخته اند. شناسایی معیارهای انتخاب و ارزیابی مانند تجربه کاری، دانش فنی و... [۲، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹] و همچنین بهره گیری از روشهایی مانند Topsis, Vikor, Fuzzy و ... برای ارائه مدل انتخابی از مسائل این حوزه می باشند [۹، ۱۰].